

Szt. Ferenc szobra az Isola del Deserto-ban (Velence).

FERENCES KÖZLÖNY

1935.

Július hó

XV. évf.

II. Rákóczi Ferenc és a ferencesek.

Írta: Dr. Balanyi György.

II. Rákóczi Ferencet igen közeli szálak fűzték Szent Ferenc magyar fiaihoz. E szálak még zsenge gyermekkorában kezdtek szövödni s az évek múlásával egyre tartósabbakká fonódtak. A dolog úgy kezdődött, hogy Munkács-vár nagyasszonya, Zrinyi Ilona 1682-ben *Bárkányi János ferences atyát* nevezte ki udvari káplánjának s egyben megbízta őt fiának, az akkor hatusztendős kis fejedelemnek tanításával. A derék páter, akinek homonnai, szendrői, lévai és veszprémi guardiánsága idején ugyancsak bő alkalma nyílt az élet nyomorúságának megismerésére és a szenvedés kelyhének megízlelésére, nagy örömmel fogadta a megtisztelő megbízást és iparkodott legjobb tudása szerint megfelelni neki. Gyakran ölébe vette, térdén lovagoltatta a kis „Ferkét” és ezenközben egy 1674-es kiadású ABC-s könyv szavaival szorgalmasan gyakorolta vele a katolikus hit főbb igazságait. Az ABC egyik lapjára maga jegyezte oda ezeket a jellemző sorokat: „A bölcseségnek kezdete az Úr félelme. Kitől mindennemű jónak áldását kívánja Páter Bárkányi János a méltóságos és nagyságos fejedelmi nagy Rákóczi-familiának méltóságos csemetéjére, Rákóczi Ferkére. Kinek az Úr napjait sokakra terjeszse, földön, mennyben örökösen nagyra nevelje”. Ennek a programnak megfelelően a jó páter iparkodott növendékébe minél több vallásos szellemet csepegtetni. Minduntalan felhívta figyelmét Krisztus példájára, aki hallgat és tanít, néma és oktat s fokonkint megértette vele, hogy mindenkinek azon állapot felé kell törekednie, amely az emberj tökéletesedéshez vezet.

És a jó atya fáradozása nem volt hiábavaló. A kis „Ferike” napról-napra szembetűnőbb haladást tett a hitben és az erények gyakorlásában. Később emlékirataiban maga állapította meg magáról, hogy gyermekkorában teljes ártatlanságban szolgált Istennek és a korához mért ájtatossági gyakorlatoktól sohasem húzódozott. De szüksége is volt erős hitre. Anyja ugyanis 1682 június 15-én a luteránus Thököly Imréhez ment feleségül, s azóta a kis fejedelem katolikus meggyőződése nagyon sok kísértésnek volt kitéve mostoha apja környezete részéről. Különösen súlyos próbát jelentett számára az 1683. évi hadjárat, amelyre a kuruckirály könnyelműen a hétéves gyermeket is magával vitte. A tábori élet szokatlan fáradalmi tömérdek testi és lelki gyötrelmet okoztak a szegény kis fejedelemnek. De ő állhatatos maradt; mikor ravaszul próbára tették, hogy hitétől eltántorítsák, bátran visszavágott azzal, amit Bárkányi atyától hallott. Nem csoda tehát, hogy egész életében hálás maradt egykori tanítója iránt s még fejedelem korában, hatalma tetőpontján is meleg szeretettel gondolt vissza rája. Beszédés bizonyossága ennek egy

1707. évi kimutatás, amelyből megtudjuk, hogy a fejedelem ez évben húsz arany alamizsnát utaltatott ki Bárkányi atyának, aki akkoriban a kecskeméti ház guardiánja volt.

Ilyen előzmények után érthető, hogy mikor a fejedelem részint benső meggyőződésből, részint külső kényszerűségből fegyvert fogott letiport hazája szabadságáért, a ferencesek nagyrésze szívvel-lélekkel csatlakozott mozgalmához. Valósággal szívügyüknek tekintették a szabadságharcot, s ha alkalmuk nyílt rá, készörömet hoztak érte egyéni áldozatot is. Bottyán apónak pl. egyidőben ők voltak a legjobb kémei, mert mint egyházi emberek a császári helyőrségekben is szabadon forgolódhattak. E tekintetben legmesszebbre báró Andrassy Miklós, a „derviskapitány” ment, aki fejére bogláros tatárkucsmát, lábára csizmát húzott, csuhájára kardot kötött és mint egy krimiai tatárokból összeverődött lovascsapat vezére éveken át harcolt a fejedelem oldalán. Mások nem mentek ennyire, de a maga módján mindegyik iparkodott szolgálatot tenni a nemzeti ügynek. Kuruc magatartásuk miatt volt is mit szenvedniök a labanc vezérektől. Különösen a kegyetlen Heister tábornok haragudott rájuk, s ahol csak tehette, prédára vette kolostorukat. Ezt tette Füleken, Beckón, Kecskeméten és egyebütt.

A fejedelem természetesen iparkodott hasonlóval viszonyozni a derék „kurucbarátok” jó szolgálatait s amiben csak tehette, szíves-örömmel kezükre járt nekik. Pl. a „gyöngyösi klostromban levő pátereknek és egyéb híveinek közönségesen hazájukhoz és hozzája mutatott szeretetük és hűségük” jutalmául oltalomlevelet adott; az egri testvéreknek egy kis haranggal kedveskedett, a kassaiakat pedig azzal örvendeztette meg, hogy otttartózkodása idején minden vasárnap náluk hallgatott szentmisét s az ügynevezett belső nagyobb sekrestye építésekor megengedte nekik, hogy a város déli részén állott, de ekkor már használaton kívül helyezett citadella köveiből annyit vegyenek, amennyit jónak látnak. 1704-ben a „Szegezbül eljött Franciskánus Páter Uraknak” a kecskeméti guardián kezéhez húsz köböl lisztet utaltatott ki alamizsnaképpen; az 1707. évi szerencsétlen szolnoki eset alkalmával a megmenekült csendes és becsületes Jávorszky Mihály atyát egyidőre magához vette udvari gyóntatónak. És így folytathatnók tovább; még egész sereg apró epizódot említhetnénk annak illusztrálására, hogy a fejedelem valóban az őszinte nagyrabecsülés érzésével adózott egykori kedves tanítója rendjének.

Legbensőségesebben azonban azokban a napokban alakult az egykori hálás tanítvány és a mesterét adó rend viszonya, amelyeket a híres nevezetes szécsényi országgyűlés idején vendégként éppen a mestere által restaurált szécsényi kolostorban töltött a fejedelem (1705 szept.). A ma is elevenen élő hagyomány szerint erre az időre a sekrestye fölötti nagy gótikus teremben vonta meg magát, amelyet azóta *Rákóczi-terem* néven emlegetnek. Itt szötte a jövőt illető nagy terveit és itt imádkozgatott az Úrhoz veritékes küzdelmeinek sikereért. Bőkezűségét mutatja, hogy elvonulásakor nem kevesebb, mint

százhatvan forint alamizsnát juttatott a kolostornak. Nem csoda, hogy alakja, egyénisége mélyen bevésődött a kolostor lakóinak lelkébe. Különösen őszinte jámborsága és színlelésnélküli alázatossága keltett mély benyomást. A szem- és fültanu Bede József atya egy jó emberöltővel később így összegezte akkor szerzett benyomásait: „Írhatom, hogy ájtatos Úr volt; azt soha nem látta ember, hogy ide s tova nézett volna a templomban; vagy könyvből, vagy olvasón összetett, felemelt kezekkel buzgón imádkozott. Amidőn a templomba jött egy compania, mind nemes ifjakkól álló Cavalléria, két sorban ment előtte kardosan, amidőn a Sanctuáriumba érkeztek, két sorban állottak a székek közt és jól lehet azon nemes ifjak közül, kik ariánusok (unitáriusok), kik kálvinisták, kik lutheránusok, kik katolikusok voltak, de a templomban semmi legkisebb csintalanságot nem tettek. Elevatiókor a katolikusok letérdepeltek, a többiek tisztességesen fennállottak. Rákóczi Ferenc ugyan Fejedelemnek termett szép ember volt, magas termetű szép ábrázatú, gesztenye színű, bodor haju; ha néhány ezer lovas egyben állott is, kilátszott közülük, mint régenten Saul.”

Ez a néhány szétszórt adat eléggé mutatja, hogy a nagy szabadsághős és a magyar ferences barátok élete, története sokképpen egymásbafonódott. Illő dolog tehát, hogy a mostani nagy jubileum, a fejedelem elmúlásának kétszázadik évfordulója alkalmából ilyen vonatkozásban is megemlékezzünk róla.

P. Holzapfel Heribert O. F. M. mondja:

A. S. C. de Ind. 1891 júl. 14-én ugyan kifejezetten mondotta, hogy lehet valaki terciárius anélkül, hogy valamely rendiközséghez tartozna. Mindazonáltal ezek az u. n. magányoló terciáriusok nem mondhatók eszményieknek... A tapasztalás ugyan is azt mutatja, hogy legtöbbjük idővel enged a harmadikrend ügyei iránt való buzgalomból, ha nem kapnak újabb meg újabb ösztönzést az újoncképzés, a rendi gyűlések és a testvérek, valamint a nővérek éltető érdeklődése által, ami azonban csak valamely rendiközség keretében történhetik meg. A rendi igazgató tehát kettőzött módon gondolja meg, hogy valamely világi egyént fölvegyen-e, ha az nem határozza el magát a rendiközségben való belépésre.

Azért mondja legújabb művében *P. Matteo Conte da Corona O. M. Cap.*: A magányoló terciáriusok állapotát eltűri és megengedi az Egyház most is, de a rendi szabálynak és az egyházi törvénykönyvnek sokkal inkább megfelel az, hogyha a magányoló terciáriusok is valamelyik rendiközséghez csatlakoznak.

A magányoló terciáriusok sok lelki kincstől is megfosztják magukat!

Négy kedves nővér indul Kínába!

Kérjük szeretettel a kedves terciárius testvéreket és nővéreket, gyűjtsenek a missziós nővérek útiköltségére és küldjék be kiadóhivatalunkba!

Ma ez nehéz feladat, de az igazi szeretet nem riad vissza az áldozatoktól! Októberben hagyják el hazánkat a nővérek.